

Arkivsak-dok. 15/05725-6
Saksbehandler Øyvind Steinslett

Saksgang

KVALITETSHÅNDBOK FOR UTDANNINGSVIRKSOMHETEN

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Styret vedtar KSS for utdanningsvirksomheten i samsvar med forslaget i saksframlegget.
2. Styret ber rektor sørge for:
  - a. Beskrivelsen av ansvar for de ulike sidene av kvalitetsarbeidet oppdateres så snart endelig ledelsesstruktur og ansvarsdeling mellom de ulike ledelsesnivåene er avklart.
  - b. Avviks- og forbedringsmeldingssystemet implementeres innen utgangen av 2016.
  - c. Revidert evalueringsstruktur og evalueringsmetodikk knyttet til studietilbudene med sikte på å fremskaffe god styringsinformasjon gjøres gjeldende fra og med vårsemesteret 2017.
  - d. Kvalitetshåndboken oppdateres og tilpasses ny studietilsynsforskrift når denne gjøres gjeldende.

Sammendrag

Kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten

NOKUT har signalisert at de vurderer å evaluere kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved universitetet i løpet av 2018. De tre fusjonerte institusjonene hadde alle godkjente kvalitetssikringssystemer. UiNs kvalitetssikringssystem ble godkjent av NOKUT i 2012, HiNTs kvalitetssikringssystem ble godkjent i 2013 og HiNes kvalitetssikringssystem ble godkjent i 2014. Som følge av fusjonen er det satt i gang et arbeide med å etablere ét felles kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten ved Nord universitet.

I møte 6. januar 2016 fattet styret følgende vedtak:

Styret ber rektor sørge for at det etableres et felles system for kvalitetsarbeid og kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten ved Nord universitet fra 1. august 2016. Fram til da må rektor sikre at kvalitetsarbeidet ved institusjonen gjennomføres i samsvar med de grunnleggende elementene i kvalitetssikringssystemene som UiN og HiNT har benyttet tidligere.

Med bakgrunn i vedtaket ble det nedsatt en egen prosjektgruppe. Følgende mål for arbeidet ble definert:

«Det skal etableres et kvalitetssikringssystem som et minimum tilfredsstillende kravene i Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning. Kvalitetssikringssystemet skal være gjeldende fra og med 1.8.2016.

Kvalitetssikringssystemet skal legge til rette for at alt arbeid som har innvirkning på utdanningskvaliteten ved Nord universitet støtter opp under NOKUTs evalueringskriterier.

Kvalitetssikringssystemet skal gi god styringsinformasjonen som grunnlag for beslutninger for forbedring av kvaliteten på studieprogrammene, og på kvaliteten på studentenes læringsutbytte.

Kvalitetssikringssystemet for Nord universitet skal basere seg på det beste fra de fusjonerte institusjonenes godkjente kvalitetssikringssystemer.»

Arbeidsgruppen har bestått av ansatte fra de tre fusjonerte institusjonene: Elin Sommerli, Thorbjørn Aakre, Odd Kristian Myhre, Karianne Aunet og Øyvind Steinslett.

Arbeidsgruppen har nå oversendt et forslag til Kvalitetshåndbok for utdanningsvirksomheten til styrebehandling 26. oktober 2016, med følgende forslag til vedtak:

1. Styret vedtar KSS for utdanningsvirksomheten i samsvar med forslaget i saksframlegget.
2. Styret ber rektor sørge for:
  - a. Beskrivelsen av ansvar for de ulike sidene av kvalitetsarbeidet oppdateres så snart endelig ledelsesstruktur og ansvarsdeling mellom de ulike ledelsesnivåene er avklart.
  - b. Avviks- og forbedringsmeldingssystemet implementeres innen utgangen av 2016.
  - c. Revidert evalueringsstruktur og evalueringsmetodikk knyttet til studietilbudene med sikte på å fremskaffe god styringsinformasjon gjøres gjeldende fra og med vårsemesteret 2017.
  - d. Kvalitetshåndboken oppdateres og tilpasses ny studietilsynsforskrift når denne gjøres gjeldende.

Vedlegg:

Kvalitetshåndbok for utdanningsvirksomheten

Saksframstilling:

Norske universiteter og høyskoler har ansvar for å sikre kvaliteten i studietilbudene sine, og for å ha et internt system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten. Systemet skal gi lærestedene nødvendig kunnskap om kvaliteten i egne utdanningstilbud og fungere som et verktøy til forbedring.

I eksisterende [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#) § 2-1 stilles følgende krav til institusjonenes kvalitetssikringssystem:

- (1) Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet.*
- (2) Kvalitetssikringssystemet skal sikre og bidra til å utvikle kvaliteten i hele utdanningen, inkludert praksisstudier. Systemet skal omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet inklusive studiets relevans for arbeidslivet.*

Dette innebærer at institusjonene gjennom systematisk arbeid med kvalitet, skal avdekke sviktende kvalitet i utdanningene og sikre kontinuerlige forbedringer i studietilbudene. Kvalitetsarbeidet skal dokumenteres og rapporteres til styret.

I forslag til ny Forskrift om endring i studiekvalitetsforskriften av 15.07.2016 (ennå ikke trådt i kraft) dreies fokus fra kvalitetssystem til systematisk kvalitetsarbeid, der det heter i ny § 2-1. Krav til systematisk kvalitetsarbeid:

- (1) Universiteter og høyskoler skal ivareta ansvaret for kvaliteten i utdanningen gjennom systematisk kvalitetsarbeid som sikrer og bidrar til å utvikle kvaliteten i studietilbudene. Videre skal institusjonene legge til rette for løpende utvikling av utdanningskvaliteten, kunne avdekke sviktende kvalitet i studietilbudene og sikre tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet. Institusjonene skal kvalitetssikre alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avsluttet utdanning.
- (2) Institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av studietilbudene sine. Representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige, som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene. Evalueringsresultatene skal være offentlige.
- (3) NOKUT skal, i samråd med sektoren, gi forskrift om kriterier for institusjonenes kvalitetsarbeid. Kriteriene skal være i tråd med kravene i *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area, ESG*, (europeiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i høyere utdanning) så langt disse passer.

Arbeidet i gruppen har vært basert på gjeldende forskrift, og bærer preg av dette. Avslutningsvis vil det derfor bli redegjort for hvilke konsekvenser den nye forskriften vil få. Det vil likeledes bli gjort rede for forslag til ny studietilsynsforskrift som er på høring fra NOKUT. Fokuset på kvalitetsarbeidet ved Nord universitet vil nødvendigvis måtte bli endret.

Anbefalinger fra NOKUT

Ved siste godkjenning av kvalitetssikringssystemene til de fusjonerte institusjonene, kom NOKUT med flere anbefalinger til videre arbeid. For UiN gikk dette bl.a. på fortsatt å sørge for at kvalitetshåndboka ligger åpent tilgjengelig på nettsidene, se på muligheten for samordning av ulike evalueringer for å lette det samlede evalueringstrykket på hver enkelt student, ferdigstille prosessbeskrivelsene for nettstøttede og nettbaserte studier i Kvalitetshåndboka, vurdere å gjøre tilbakemeldinger til studentene obligatorisk på alle studentevalueringer/tilfredshetsundersøkelser og styrke analyse- og vurderingsgrunnlaget i programrapportene samt forbedring av tallmaterialet.

Tilbakemeldingen til HiNe omhandlet rekrutteringsgrunnlaget, bl.a. hvem som søker, hva som kjennetegner de som takker ja til tilbudet og hva som karakteriserer de som gjennomfører et studium. Høyskolen ble også bedt om å benytte tilbakemeldinger fra sensorer i emnerapportene, legge bedre til rette for fjerntstudenter med treffpunkter og diskusjonsfora på nett, opplæring av studenttillitsvalgte og bedre formelle systemer i tillegg til det uformelle systemet.

Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet hos HiNT gikk bl.a. på utvikling av maler for studentevaluering av undervisningen, etablering av tilbakemeldingsløyper etter studentevalueringene, både innad i kullet og for det påfølgende kullet, bruk av årsrapporter til evalueringssamtaler, systematisert intern erfaringsutveksling, nyansering av kvalitetsterminologien, kvalitetssikring av praksis, gjennomføring av kandidatundersøkelser på periodisk basis og frafallsanalyser innen samtlige utdanninger.

Prosjektgruppen har tilstrebet å imøtekomme disse anbefalingene i arbeidet med kvalitetssikringssystemet for Nord universitet.

Prosess- og rutinebeskrivelser

De tre fusjonerte institusjonene hadde i stor grad utarbeidet prosess og rutinebeskrivelser for de samme områdene. Det er kun mindre forskjeller, og da hovedsakelig knyttet til saksgang grunnet ulik intern organisering og detaljeringsnivå. I tillegg hadde UiN prosess- og rutinebeskrivelser knyttet til ph.d.-utdanningene. Dagens studieneheter/-administrasjoner i Nord universitet har siden høsten 2015 arbeidet med samkjøring av prosess- og rutinebeskrivelsene, og det foreligger nå samkjørte beskrivelser for Nord universitet. Prosess- og rutinebeskrivelsene knyttet til ph.d.-utdanningene er videreført slik de var ved UiN.

Kvalitet i høyere utdanning

Det finnes ingen omforent definisjon av kvalitet i «høyere utdanning». Begrepet er bredt og mangfoldig. Mange institusjoner har derfor valgt å ta utgangspunkt i Studiekvalitetsutvalgets (Handal 1990)¹ inndeling av kvalitetsbegrepet:

1. Rammekvalitet (ressurser, strukturer, regler m.v.)
2. Inntakskvalitet (forkunnskaper og andre forutsetninger hos deltakerne)
3. Programkvalitet (knyttet til studietilbudet, undervisningen og kunnskapskontrollen)
4. Resultatkvalitet (sluttproduktet i form av læringsresultater)

Noen institusjoner har valgt å benytte disse begrepene som de er, mens andre har laget egne definisjoner med utgangspunkt i disse.

Kunnskapsdepartementet (Stortingsmelding nr. 18 (2014-2015) «Konsentrasjon for kvalitet – strukturreform i universitetet- og høyskolesektoren») på sin side benytter et annet kriteriesett² som benyttes som *indikatorer* ved vurdering av kvaliteten i høyere utdanning.

---

¹ Studiekvalitetsutvalget: Oppnevnt 12.10.89 av daværende Kultur- og vitenskapsdepartementet for å vurdere forbedring av studieopplegg, undervisning og læring ved universiteter og høyskoler med sikte på et kvalitativt bedre utdanningsresultat og bedre studentgjennomstrømning.

² Årsverk i førstestillinger, søkning, gjennomføring, studentenes tidsbruk, publisering, eksterne forskningsinntekter, størrelse på doktorgradsutdanningene, internasjonal orientering, samspill og samarbeid

I "Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area" (ESG 2015), er det utarbeidet standarder og retningslinjer for Intern kvalitetssikring, ekstern kvalitetssikring og for eksterne kvalitetssikringsorganer (eks. NOKUT).

ESG 2015 har stort fokus på undervisning og rammefaktorer for undervisning (støttetjenester, informasjon), samt evaluering. Standardene, m/retningslinjer, vil ha innvirkning på hvordan kvalitetsbegrepet skal defineres, måles og rapporteres.

Kvalitet i høyere utdanning ved Nord universitet

Prosjektgruppen har drøftet kvalitetsbegrepet for utdanning med universitetets Utdanningsutvalg, og det ble der anbefalt at Nord universitet splitter opp kvalitetsbegrepet i følgende kvalitetsdimensjoner:

1. **Kvalitet på infrastruktur og informasjon:** Omfatter kvalitetssikring av det fysiske og organisatoriske læringsmiljøet, blant annet tilgang til utstyr, bibliotek, materiell og egnede undervisningsrom, IKT-tilgang og IT-verktøy samt løpende informasjon underveis i studieløpet (timeplan o.a.).
2. **Inntakskvalitet:** Omfatter kvalitetssikring av markedsføring, informasjon og veiledning til søkere samt opptak og mottak av nye studenter, og at studentene integreres i læringsmiljøet og får god oppfølging i første studieår. Inntakskvalitet inkluderer også faktorer som ikke kan kvalitetssikres av universitetet, men som kan gi informasjon om studentenes faglige grunnlag (forkunnskaper og andre forutsetninger hos deltakerne som poenggrense ved opptak o.l.).
3. **Programkvalitet:** Omfatter kvalitetssikring av de faglige rammene for utdanningene, konkretisert gjennom utdanningenes program- og emneplaner. De faglige rammene defineres gjennom læringsutbyttebeskrivelser i henhold til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Kvaliteten på de faglige rammene vurderes opp mot samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsene i program- og emneplaner, utdanningenes innhold og oppbygging, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger. I dette inngår også planenes beskrivelser av praksis som læringsarena, forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) og internasjonalisering ute og hjemme. God kvalitet på programplaner er en grunnleggende forutsetning for at studentene skal kunne oppnå det angitte læringsutbyttet for studieprogrammet.
Programkvalitet omfatter videre kvalitetssikring av andel årsverk i førstestillinger, andel årsverk i toppstilling, samt kobling av FoU mot studieprogrammene.
4. **Undervisningskvalitet:** Omfatter sikring og utvikling av god kvalitet i læringsprosessene. Helt sentralt her er kvaliteten på studentenes opplevde faglige utbytte av undervisning, sammenheng mellom det som foregår i undervisningen og det som står i program- og emneplaner, herunder undervisers bruk av varierte og studentaktive læringsformer, studentenes vurdering av veiledet praksis som læringsarena, studentenes deltakelse i FoU, samt det psykososiale læringsmiljøet.
5. **Samfunnsrelevans:** Omfatter kvalitetssikring av studieprogrammets faglige relevans og de ferdige kandidatens samlede kompetanse er for det yrket de skal inn i.
6. **Resultatkvalitet:** Omfatter gjennomføring iht. utdanningsplan, gjennomføring på normert tid, studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon og karakterfordeling.

I kvalitetshåndboken er det definert målsettinger/kvalitetskrav innenfor hvert av disse områdene. Det er videre lagt inn ulike evalueringer som skal benyttes for vurdering av kvaliteten/måloppnåelsen innen disse områdene.

Krav til Kvalitetssikringssystemet

NOKUT er satt til å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten. Kriteriene som benyttes ved evaluering finnes i egen Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning. Forskriftens § 6-1 lister opp evalueringskriteriene:

§ 6-1. NOKUTs evalueringskriterier

Ved evaluering av institusjonenes interne kvalitetsarbeid gjøres det en helhetlig vurdering av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det.

Det skal legges vekt på:

- a) **Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur:** om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer,
- b) **Mål, plan og ledelsesforankring:** om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning), og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonens behov,
- c) **Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene:** om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier,
- d) **Analyse, vurdering og rapportering:** om den informasjonen som systemet generer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå
- e) **Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring:** om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Nedenfor presenteres kort hvordan de ulike kriteriene håndteres av kvalitetssikringssystemet.

§ 6-1 a) Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

NOKUT forventer at institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer.

Kriterier	Kommentar
<i>om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer,</i>	For at kvalitetssikringssystemet skal stimulere et slikt engasjement er det vektlagt at systemet skal være brukervennlig og lett tilgjengelig for studenter og ansatte. Det skal videre oppleves å ha en nytteverdi i hverdagen for den enkelte. Oversiktlige og åpne prosessbeskrivelser er med på å legge til rette for dialog mellom ulike aktører i institusjonen om videreutvikling av prosess- og rutinebeskrivelsene. Dette vil bidra til å fremme en positiv utvikling av kvalitetsarbeidet.

§ 6-1 b) Mål, plan og ledelsesforankring

NOKUT forventer at kvalitetssikringssystemets strukturelle oppbygging: mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet, og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonens behov.

Kriterier	Kommentar
<p><i>om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning),</i></p>	<p>Målsettinger, ansvar, prosesser og de ulike aktører og fora som inngår i kvalitetsarbeidet er beskrevet i kvalitetssikringssystemet.</p> <p>På det nåværende tidspunkt er ikke endelig organisering, stillings- og lederstrukturen for Nord universitet fastlagt, og dermed har det heller ikke vært mulig å lage en detaljert oversikt over hvilket ansvar de ulike lederstillingene/-funksjonene har i forhold til kvalitetssikringen av utdanningene. For de øverste ledernivåene er det pr. i dag beskrevet ansvar for rektoratet (rektor, prorektorene og direktørene) samlet og for dekanatet (dekan og prodekanene) samlet.</p> <p>Det samme gjelder på studieprogramnivå, hvor hvert studieprogram skal ha bare en <i>studieprogramansvarlig</i>. Der hvor studieprogrammet tilbys ved flere studiesteder, kan det i tillegg opprettes lokale <i>studieprogramkoordinatorer</i>. Disse vil utføre sitt arbeid etter delegasjon fra studieprogramansvarlig. Hva som skal delegeres av oppgaver og ansvar er pr. i dag ikke definert. I Kvalitetshåndboken er det derfor det samlede ansvaret til studieprogramansvarlig som er beskrevet.</p> <p>Når endelig organisering og arbeidsdeling innen disse ledelsesnivåene er avklart, kan ansvarsbeskrivelsen splittes og detaljeres ytterligere.</p>
<p><i>og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonens behov,</i></p>	<p>For å utvikle kvalitetssikringssystemet i tråd med institusjonens behov, er det lagt inn både løpende og faste evalueringer av de metodene og systemene som kvalitetssikringssystemet består av.</p> <p>Dette skjer løpende gjennom internrevisjoner og gjennom avviks- og forbedringsmeldingssystemet. Et avviks/forbedringsmeldingssystem er under utarbeidelse og vil være lett tilgjengelig når dette er klart. Inntil videre fungerer universitetets «Ros-Ris» system til dette formålet.</p> <p>Dette skjer fast i forbindelse med utarbeidelsen av i den årlige kvalitetsrapporten til styret, hvor det vil rettes fokus mot behov for endringer, tilpasninger og videre utvikling av kvalitetssikringssystemet – med tilhørende forslag til tiltak.</p>

§ 6-1 c) Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

NOKUT forventer at sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og at det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier.

Kriterier	Kommentar
<i>om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder,</i>	<p>En sentral del av kvalitetssikringssystemet er de ulike evalueringer for å evaluere ulike sider av studiekvaliteten ved universitetet. I tillegg til egne evalueringer er det lagt opp til systematisk bruk av eksterne evalueringer, slik som Studiebarometeret.no og NIFUs kandidatundersøkelser.</p> <p>Samordnet evalueringsstruktur og evalueringsmetodikk knyttet til studietilbudene er under utredning, vil være på plass for de nye fakultetene våren 2017.</p> <p>Det er videre lagt opp til at alle studieprogram over 30 studiepoeng skal gjennomgå en intern reakkreditering hvert syvende år.</p>
<i>og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier,</i>	<p>Det er utarbeidet særskilte prosess- og rutinebeskrivelser for opprettelse av studieprogram mindre eller lik 30 studiepoeng, og for studieprogram større enn 30 studiepoeng.</p>

§ 6-1 d) Analyse, vurdering og rapportering

NOKUT forventer at den informasjonen som systemet generer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå.

Kriterier	Kommentar
<i>om den informasjonen som systemet generer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå</i>	<p>Informasjonen som systemet skaffer til veie blir analysert, vurdert og framstilt overfor ansvarlige fora og ledelsesnivåer.</p> <p>Dette gjelder både overfor styret, utdanningsutvalget sentralt og ved fakultetene, samt læringsmiljøutvalget. Informasjonen gjelder resultater både fra interne og eksterne evalueringer, statistikker, internrevisjoner og behandling av avviks-/forbedringsmeldinger.</p>

§ 6-1 e) Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring

NOKUT forventer at det iverksettes tiltak for forbedringer på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Kriterier	Kommentar
<i>om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.</i>	<p>Med bakgrunn i evalueringer og analyser som viser rom for forbedring, skal det iverksettes kvalitetshevende tiltak. For iverksatte tiltak skal det i ettertid vurderes om de hadde ønsket effekt. Ansvar for oppfølging av resultatene ligger på de ulike ledernivåene.</p> <p>Det er også forutsatt at eventuelle tiltak med sikte på å forbedre utdanningskvaliteten og/eller kvalitetsarbeidet skal framgå i de årlige kvalitetsrapportene.</p>

Behov for revisjon 2017

Det er spesielt to forhold som peker i retning av et revisjonsbehov i løpet av 2017:

1. **Kvalitet i Nord.** Det er besluttet at det skal etableres et felles virksomhetsovergrepene internkontroll-/ kvalitetssikringssystem ved Nord universitet, basert på ISO 9001. Dette systemet, Kvalitet i Nord, skal utgjøre det overordnede rammeverket for alle internkontrollsystemene i organisasjonen, herunder KSS for utdanning. Prosjektet har startet opp i løpet av den siste måneden, og vil avsluttes i løpet av 2017.
2. **Ny studietilsynsforskrift.** NOKUT har sendt på høring forslag til ny forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften). Endringsforslaget kommer som følge av endringer i universitets- og høyskoleloven, forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (studiekvalitetsforskriften) og av utviklingen for øvrig innen høyere utdanning både nasjonalt og internasjonalt. Forslaget til ny studietilsynsforskrift innebærer både substansielle og strukturelle endringer. Strukturen i den reviderte forskriften er såpass endret at den fremstår som en ny forskrift. NOKUT vil derfor etter høringsrunden fastsette en ny studietilsynsforskrift og opphever den eksisterende.

I forslag til ny forskrift er hele kapittel 6 endret. Fra å hete «Evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring av utdanningen» med §6 «NOKUTs evalueringskriterier», heter det nå i nytt kapittel 4. «Institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid»

§4 Krav til systematisk kvalitetsarbeid:

(1) Grunnlag for kvalitetsarbeidet:

- a) Institusjonen skal sikre og utvikle kvaliteten i sine studier gjennom et system for kvalitetssikring.
- b) Institusjonen skal ha en strategi for å sikre og utvikle utdanningskvalitet.
- c) Kvalitetsarbeidet skal sikre at studiene tilfredsstillende de nasjonale kravene i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning og kapittel 2 i denne forskrift, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av institusjonen.
- d) Kvalitetsarbeidet skal dekke alle vesentlige områder av betydning for kvaliteten på studentenes læringsutbytte og være forankret i institusjonens styre og ledelse på alle nivåer og fremme en kvalitetskultur blant ansatte og studenter.

(2) Gjennomføring av kvalitetsarbeidet:

- a) Institusjonen skal systematisk innhente informasjon fra relevant kilder for å kunne vurdere kvaliteten i alle studier.
- b) Institusjoner med fullmakt til å akkreditere studier skal sikre at nye studier oppfyller nasjonale og eventuelle institusjonsspesifikke krav. Alle institusjoner skal jevnlig kontrollere om studiene oppfyller de nasjonale og eventuelle institusjonsspesifikke krav.
- c) Kunnskap fra kvalitetsarbeidet skal brukes til å utvikle kvaliteten i studiene og avdekke eventuelt sviktende kvalitet. Sviktende kvalitet skal rettes opp innen rimelig tid.
- d) Resultater fra kvalitetsarbeidet skal brukes ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje.

Vi ser at fokus på det tekniske systemet er svekket. NOKUT tar for gitt at institusjonen har et teknisk system der alle prosedyrer, maler etc. oppbevares. Det tas også for gitt at institusjonen driver systematisk kvalitetsarbeid med fast definerte ansvarsområder etc. God

utdanningsledelse blir et bærende prinsipp, og det kreves også at institusjonene har en strategi for utdanningskvalitet. Det forventes at ny forskrift vil være trådt i kraft til sommeren 2017. Det systematiske kvalitetsarbeidet og kvalitetshåndbok må derfor revideres i løpet av høsten 2017 for å være i samsvar både med ny studietilsynsforskrift og den nye studiekvalitetsforskriften. Det kan også nevnes at det våren 2017 kommer en ny stortingsmelding om studiekvalitet, som også vil være førende for vårt systematiske kvalitetsarbeid.

Kvalitetshåndbok

For utdanningsvirksomheten ved
Nord universitet

Innhold

Bakgrunn	3
Om kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten	4
Forankring	5
Roller og ansvar	5
Prosess- og rutinebeskrivelser	7
Utdanningskvalitet ved Nord universitet	8
Evalueringer, undersøkelser og analyser	9
Søker- og oppstartsundersøkelse	9
Underveisevaluering - emne	10
Sluttevaluering - emne	10
Studieprogramevaluering	10
Kandidatundersøkelse	11
Statistikker	11
Intern reakkreditering av studier	11
Rapportering av utdanningskvalitet	12
Oppfølging av større kvalitetsbrist	12
Årshjul for utdanningsvirksomheten	13
Utvikling, vedlikehold og revisjon av kvalitetssikringssystemet	13
Etablering av prosesser	13
Revisjoner i prosesser	13
Avviks- og forbedringsmeldinger	14
Ros og Ris	14
Internrevisjon	14
Ledelsens gjennomgåelse	15

Bakgrunn

I Lov om universiteter og høyskoler § 1-6 står det at «Universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i systemet for kvalitetssikring».

NOKUT er satt til å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten. Kriterier for evaluering finnes i egen Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning. Forskriftens § 6-1 lister opp evalueringskriteriene:

§ 6-1. NOKUTs evalueringskriterier

Ved evaluering av institusjonenes interne kvalitetsarbeid gjøres det en helhetlig vurdering av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det.

Det skal legges vekt på:

- a) **Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur:** om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer,
- b) **Mål, plan og ledelsesforankring:** om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning), og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonens behov,
- c) **Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene:** om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier,
- d) **Analyse, vurdering og rapportering:** om den informasjonen som systemet generer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå
- e) **Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring:** om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Om kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten

Kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten ved Nord universitet er forankret i universitetets strategiske plan og overordnede mål, og er en del av universitetets helhetlige internkontrollsystem. Kvalitetssikringssystemet omfatter alle kritiske prosesser som har innvirkning på kvaliteten i universitetets studietilbud på alle nivå, fra første til tredje syklus.

Kvalitetssikringssystemet skal:

- bidra til kontinuerlig kvalitetsforbedring, og være utviklende og dynamisk.
- omfatte alle studieprogram og emner som universitetet er faglig ansvarlig for.
- bidra til å skape klarhet mht. ansvar for ulike oppgaver og til god prioritering og styring av ressurser (menneskelige ressurser, infrastruktur, service).

Kvalitetssikringssystemet skal til enhver tid gjenspeile de mest hensiktsmessige prosesser og rutiner med hensyn til å kvalitetssikre universitetets studietilbud. Dette innebærer at kvalitetssikringssystemet ikke er statisk, men at prosesser og rutiner fortløpende justeres etter hvert som det identifiseres forbedringsmuligheter i prosess- og rutinebeskrivelsene.

Kvalitetssikringssystemet består av:

Del 1 - Kvalitetshåndboken gir en generell beskrivelse av kvalitetssystemet ved Nord universitet, og beskriver grunnlaget for kvalitetsarbeidet ved Nord universitet, universitetets definisjon av *utdanningskvalitet*, roller og ansvar, forankring i lov, forskrift og vedtak, hovedprosessene og overordnet årshjul knyttet til utdanningsvirksomheten.

Del 2 - Prosess- og rutinebeskrivelsene. Prosess- og rutinebeskrivelsene beskriver prosesser, rutiner og andre dokumenter som har betydning for den systematiske kvalitetssikringen av utdanningskvaliteten ved Nord universitet. Prosess- og rutinebeskrivelsene beskriver hvordan arbeidet skal utføres, og hvem som er ansvarlig for de enkelte arbeidsoppgavene.

Del 3 - Evalueringer, statistikker m/rapportering og tiltaksplaner skal legges ut i elektronisk form på universitetets intranettside. Denne delen inneholder data, analyser av data, tiltak og resultat av tiltak som en følge av gjennomførte evalueringer og datainnsamlinger.

Forankring

Kvalitetssikringssystemet ved Nord universitet er forankret i følgende eksterne og interne styringsdokumenter:

- [Lov om universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift om krav til mastergrad](#)
- [Forskrift om godskriving av høyere utdanning](#)
- [Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning](#)
- [Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning \(studietilsynsforskriften\)](#)
- [Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for høyere utdanning](#)
- [Forskrift om opptak til universiteter og høyskoler](#)
- [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Nord universitet](#)
- [Forskrift om studier og eksamen ved Nord universitet](#)
- [Rammeplaner for høyere utdanning](#)
- Strategisk plan for Nord universitet

Roller og ansvar

Den enkelte medarbeider i Nord universitet har et ansvar i forhold til utdanningskvaliteten i forhold til hvilken funksjon den enkelte innehar.

Styret

- Styret har det overordnede ansvaret for utdanningskvaliteten og kvalitetssikringssystemet ved Nord universitet.
- Styret har ansvar for at prioriteringer og vedtak legger til rette for videreutvikling av kvaliteten i studieprogrammene.

Rektorat

- Rektor har på styrets vegne ansvaret for det helhetlige kvalitetssikringsarbeidet ved institusjonen, og for at kvalitetssystemet tilfredsstillende interne og eksterne krav.
- Utvikle universitetets strategiske, administrative og faglige rammebetingelser og sørge for at prioriteringer og rammebetingelser blir kjent i organisasjonen.
- Ansvar for at føringer gitt av styret formidles til fakultetene.
- Ansvar for å holde styret oppdatert om kvaliteten i utdanningene og forhold som påvirker denne.
- Ansvar for at universitetet har en hensiktsmessig organisering og fysisk infrastruktur.

Dekanat

- Dekan er daglig leder for fakultetets faglige og administrative virksomhet i samsvar med de rammer og pålegg som universitetsstyret og rektor fastsetter.
- Dekanetet er ansvarlig for å iverksette studiekvalitetshevende tiltak, og oppfølging av disse.
- Ansvar for at fakultetenes årsplan og budsjett sees i sammenheng med tiltak og handlingsplaner for videreutvikling av kvaliteten i utdanningene.
- Har hovedansvar for at fakultetets studietilbud kvalitetssikres iht. til kvalitetssikringssystemet.
- Skal sikre at studentene får faglærere med høy formell kompetanse, og at faglærere får mulighet til å oppnå første-/toppkompetanse.

Studieprogramansvarlige

- Ansvar for at å sikre helhet, sammenheng og relevans i studieprogrammene.
- Skal sørge for at det blir gjort evalueringer av studieprogram og emner i henhold til universitetets kvalitetssystem.
- Skal kvalitetssikre hele studieløpet, fra planlegging og utvikling av fag- og studieplaner, midtveisevalueringer, sluttevalueringer til evaluering av det daglige arbeidet gjennom året.
- Skal ved praksisstudier: kvalitetssikre studentpraksis, herunder progresjon mellom praksisstudier og fagstudier.

Emneansvarlig/faglærer

- Har et særlig ansvar for planleggingen og gjennomføringen av læringsarbeidet, og er sammen med studentene ansvarlig for utdanningskvaliteten og læringsmiljøet ved det aktuelle emnet.
- Skal kvalitetssikre emnene og emnenes relevans for de studieprogrammene de inngår i.
- Kvalitetssikre og forbedre emnene i tråd med prinsippene i kvalitetssystemet.
- Gjennomføre evalueringer av emnet i henhold til kvalitetssikringssystemet.

Den enkelte ansatte

- Skal kjenne og følge universitetets strategiske, administrative og faglige rammebetingelser, universitetets prioritering, universitetets nedslagsfelt generelt og eget fagområde spesielt.
- Skal ta ansvar for kvaliteten i eget arbeid, arbeide kontinuerlig med egen kvalitetsforbedring og bidra til et motiverende og stimulerende arbeidsmiljø.
- Skal gjøre seg kjent med kvalitetssystemet, og utføre sitt arbeid i samsvar med retningslinjer, regler, krav og forventninger.
- Skal ta initiativ til avviksbehandling og korrigerende tiltak innenfor kvalitetssystemets rammer når det oppstår uønskede hendelser/avvik.
- Skal fremme forslag til kvalitetsforbedringer og samarbeide med andre i planlegging og forbedring.

Studenten

- Studentene har et ansvar til å melde fra dersom de opplever forhold som hemmer deres læring, og dersom de har innspill til forbedringer i deres læringssituasjon.
- Studentene vil gjennom undersøkelser av ulik art, samt representasjon i ulike utvalg bidra med viktige innspill i arbeidet med å legge til rette for et godt studietilbud ved institusjonen.

Det sentrale Utdanningsutvalget

- Utdanningsutvalget er et rådgivende organ for universitetets ledelse i alle saker som angår utdanning og studiekvalitet og skal påse at studiekvalitet blir ivarettatt og videreutviklet på en god og helhetlig måte i institusjonen.
- Utdanningsutvalget vedtar og iverksetter tiltak knyttet til studiekvalitet innenfor universitetets prioriterte satsingsområder og rammer gitt av styret/rektor.
- Utdanningsutvalget skal gi tilråding overfor rektor i saker som gjelder godkjenning av studieplan for nye studietilbud over 30 studiepoeng.
- Utdanningsutvalget skal påse at kvalitetsarbeidet i institusjonen og kvalitetssikringssystemet blir fulgt opp og videreutviklet på en god og forsvarlig måte.
- Utdanningsutvalget skal behandle den årlige rapporten om arbeid med studiekvalitet før den oversendes til universitetsstyret ("Studiekvalitetsrapporten").

De lokale Utdanningsutvalgene

- Har ansvaret for studiekvalitetsarbeidet ved fakultetene og skal være fakultetenes operative verktøy i kvalitetssikring og kontroll av fakultetenes undervisningsvirksomhet.

Prosess- og rutinebeskrivelser

I tillegg til Kvalitetshåndboken består kvalitetssikringssystemet for utdanning av en rekke prosess- og rutinebeskrivelser for kritiske prosesser som direkte berører utdanningskvaliteten. Med bakgrunn i risikovurderinger skal det i prosess- og rutinebeskrivelsene gis tydelige beskrivelser på saksgang, forhold som må kvalitetssikres, føringer for arbeidet og hvem som har ansvar for de ulike delene av arbeidsprosessene. Det er utarbeidet prosess- og rutinebeskrivelser innenfor følgende områder:

- Studieplanarbeid, studieportefølje
- Markedsføring og opptak
- Gjennomføring av studieprogram
- Eksamen, sensur og vitnemål
- Evaluering, undersøkelser, analyse og rapportering

Hver av disse er delt opp i ulike underprosesser med tilhørende rutinebeskrivelser. For hver prosess er det definert en prosesseier. Prosesseier er hovedansvarlig for kvalitetssikringen av egne prosesser.

Dette innebærer ansvar for:

- Å holde prosessene oppdaterte.
- Behandle og godkjenne endringsforslag knyttet til egne prosess- og rutinebeskrivelser.
- Behandle avviksmeldinger knyttet til egne prosess- og rutinebeskrivelser.

Alle prosess- og rutinebeskrivelser er utarbeidet etter en felles mal. Dette for å sikre at alle vesentlige forhold beskrives, og for å gjøre beskrivelsene oversiktlige og lette å finne frem i. Prosess- og rutinebeskrivelsene for Nord universitet er et resultat av arbeidet med å samordne de tidligere godkjente prosess- og rutinebeskrivelsene ved de fusjonerte institusjonene.

Beskrivelsene er direkte knyttet til hvordan Nord ivaretar de krav som ligger i institusjonens interne og eksterne styrende dokumenter.

Utdanningskvalitet ved Nord universitet

Nord universitet har delt inn «utdanningskvalitet» i 6 ulike kvalitetsområder:

1. **Kvalitet på infrastruktur og informasjon:** Omfatter kvalitetssikring av det fysiske og organisatoriske læringsmiljøet, blant annet tilgang til utstyr, bibliotek, materiell og egnede undervisningsrom, IKT-tilgang og IT-verktøy samt løpende informasjon underveis i studieløpet (timeplan o.a.).

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetet skal ha et fysisk, digitalt og organisatorisk læringsmiljø som støtter opp under studieprogrammernes læringsprosesser.
- Universitetet skal ha et godt studiemiljø på alle campus.

2. **Inntakskvalitet:** Omfatter kvalitetssikring av markedsføring, informasjon og veiledning til søkere samt opptak og mottak av nye studenter, og at studentene integreres i læringsmiljøet og får god oppfølging i første studieår.

Inntakskvalitet inkluderer også faktorer som ikke kan kvalitetssikres av universitetet, men som kan gi informasjon om studentenes faglige grunnlag (forkunnskaper og andre forutsetninger hos deltakerne som poenggrense ved opptak o.l.).

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetet skal ha en årlig økning i antall nye studenter.
- Universitetet skal ha en årlig økning i søkningen til de flerårige studieprogrammene.
- Universitetet skal ha en god og hensiktsmessig søknads- og opptaksprosess.
- Universitetet skal bidra til en god studiestart for nye studenter.

3. **Programkvalitet:** Omfatter kvalitetssikring av de faglige rammene for utdanningene, konkretisert gjennom utdanningenes program- og emneplaner. De faglige rammene defineres gjennom læringsutbyttebeskrivelser i henhold til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Kvaliteten på de faglige rammene vurderes opp mot samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsene i program- og emneplaner, utdanningenes innhold og oppbygging, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger. I dette inngår også planenes beskrivelser av praksis som læringsarena, forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) og internasjonalisering ute og hjemme. God kvalitet på programplaner er en grunnleggende forutsetning for at studentene skal kunne oppnå det angitte læringsutbyttet for studieprogrammet.

Programkvalitet omfatter videre kvalitetssikring av andel årsverk i førstestillinger, andel årsverk i toppstilling, samt kobling av FoU mot studieprogrammene.

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetets studieprogram skal ha tydelige læringsutbyttebeskrivelser, som er brutt ned på de enkelte emnene studieprogrammene består av.
- Universitetets studieprogram og emner skal ha en oppbygging, arbeids- og undervisningsformer og vurderingsordninger som støtter opp under de definerte læringsutbyttebeskrivelsene.

- Universitetets studieprogram skal tilfredsstillende alle kravene i *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning*.
  - Universitetets studieprogram skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studienes egenart og profil, iht. kravene i ny studietilsynsforskrift.
4. **Undervisningskvalitet:** Omfatter sikring og utvikling av god kvalitet i læringsprosessene. Helt sentralt her er kvaliteten på studentenes opplevde faglige utbytte av undervisning, sammenheng mellom det som foregår i undervisningen og det som står i program- og emneplaner, herunder undervisers bruk av varierte og studentaktive læringsformer, studentenes vurdering av veiledet praksis som læringsarena, studentenes deltakelse i FoU, samt det psykososiale læringsmiljøet.

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetets studenter skal oppleve varierte og studentaktive læringsformer.
  - Universitetets studenter skal oppleve et høyt faglig utbytte av de ulike læringsprosessene.
  - Universitetets studenter skal oppleve at læringsprosessene støtter opp under de definerte læringsutbyttebeskrivelsene.
5. **Samfunnsrelevans:** Omfatter kvalitetssikring av studieprogrammets faglige relevans og de ferdige kandidatens samlede kompetanse er for det yrket de skal inn i.

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetets studieprogram skal være relevante i forhold til kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt.
6. **Resultatkvalitet:** Omfatter gjennomføring iht. utdanningsplan, gjennomføring på normert tid, studiepoengproduksjon, kandidatproduksjon og karakterfordeling.

Målsetting/kvalitetskrav

- Universitetet skal legge til rette for at studentene gjennomfører iht. studieprogrammets normerte tid, og iht. den enkelte students utdanningsplan.
- Universitetet skal ha en årlig økning i studiepoengs- og kandidatproduksjon.

Evalueringer, undersøkelser og analyser

For å vurdere kvaliteten innenfor de ulike kvalitetsområdene, og avdekke potensiale for økt kvalitet i studietilbudene innhenter Nord universitet data fra ulike kilder. I tillegg til å innhente tilbakemeldinger fra egne studenter ved hjelp av studieevalueringer, benyttes flere eksterne databaser og undersøkelser.

Søker- og oppstartsundersøkelse

Søker- og oppstartsundersøkelsen innhenter nye studenters vurdering av markedsføring, søknads- og opptaksprosess. Målet med undersøkelsen er å sikre effektiv rekruttering gjennom å kartlegge hva

som er de viktigste informasjonskanalene, kvaliteten i eget informasjonsarbeid og hvorfor studentene søker seg til Nord universitet og til det enkelte studiested.

Undersøkelsen tar videre for seg selve oppstarten ved Nord universitetet, hvordan studentene blir møtt, integrert og gitt tilstrekkelig opplæring/informasjon i forhold til å ta fatt på studiene på en god måte.

Underveisevaluering - emne

Det skal for alle emner ved universitetet foretas underveisevaluering. Underveisevaluering skal normalt gjennomføres minimum en gang i løpet av hver gjennomføring av emnet, og minimum en gang pr. semester. Underveisevalueringen skal sikre en fortløpende dialog mellom studenter og faglærer(e) vedrørende utdanningskvaliteten i emnet. Gjennom underveisevalueringen skal studentene gi faglærer(ne) en direkte tilbakemelding om hvordan studentene vurderer det faglige opplegget, pensum, gjennomføring av undervisning og studentenes motivasjon og egeninnsats i den enkelte emnet.

Evalueringen skal gi muligheter både for studenter og faglærer(e) til en bevisstgjøring omkring forhold som fremmer eller hemmer kvalitet i det aktuelle emnet, slik at nødvendige korrigeringer som kan føre til økt utdanningskvalitet iverksettes underveis.

Emneansvarlig står fritt til å velge metode for underveisevalueringen i eget emne. Evalueringen skal dokumenteres gjennom en skriftlig rapport som sier noe om hva som har fungert bra, mindre bra, og hvilke tiltak som settes i gang for ytterligere forbedring av emnet. Rapporten sendes til aktuell(e) studieprogramansvarlige, og legges ut på Fronter til studentene.

Sluttevaluering - emne

Ved hver tredje emnegjennomføring skal det foretas en sluttevaluering av emnene. Sluttevalueringen omfatter læringsmiljø, undervisnings- og læringsformer, vurdering og veiledning, pensum og relevansvurderinger av hvert enkelt emne.

Evalueringen skal dokumenteres gjennom en skriftlig rapport som sier noe om hva som har fungert bra, mindre bra, og hvilke tiltak som settes i gang for ytterligere forbedring av emnet. Rapporten sendes til aktuell(e) studieprogramansvarlige, og legges ut på Fronter til studentene.

Studieprogramansvarlig og dekan kan, ut fra resultatene fra underveisevaluering og ved større endringer i emnet, bestemme at sluttevaluering skal gjennomføres i tillegg til 3- års syklusen.

Studieprogramevaluering

Med studieprogramevaluering menes en helhetlig evaluering av hele studieprogram som omhandler undervisning, helhet og sammenheng, relevans for arbeidslivet og eventuell praksis.

For evaluering av studieprogrammene benytter Nord universitet seg av NOKUTs årlige nasjonale studentundersøkelse – Studiebarometeret.no. Undersøkelsen går årlig ut til 2. års bachelorstudenter, til 2. års masterstudenter og til 2. og 5. års studenter på mastergradsutdanninger som er fem år eller lengre, samt til studenter på 4-årige lærerutdanninger.

Studiebarometeret viser studentenes oppfatninger om kvalitet i ulike studieprogrammer ved norske høyskoler og universiteter. På Studiebarometeret.no kan en sammenligne resultater mellom ulike studieprogrammer, og se utvikling over tid for et bestemt studieprogram. Det jobbes for at institusjonene skal få legge inn egne spørsmål i undersøkelsen.

Studieprogramansvarlig har ansvar for å drøfte resultatene med de aktuelle studentene og lærerteamet, og for at det eventuelt fastsettes tiltak for forbedring. Evalueringen skal dokumenteres gjennom en skriftlig rapport som sier noe om hva som har fungert bra, mindre bra, og hvilke tiltak som settes i gang for ytterligere forbedring av emnet. Rapporten sendes til aktuell dekan, og legges ut på Fronter til studentene.

Dekan kan, ut fra resultatene fra resultatene, bestemme at det skal gjennomføres en følgeevaluering året etter for å undersøke effekten av iverksatte tiltak.

Kandidatundersøkelse

Økt kunnskap og jevnlig kartlegging av studentenes arbeidsmarkedstilpasning er viktig for at universitetet skal kunne utforme strategier som styrker kandidatenes attraktivitet på arbeidsmarkedet, videreutvikling av studietilbudene, og for å synliggjøre sammenhengene mellom utdanningene og mulighetene i arbeidslivet. For å få kunnskap om disse forholdene benytter Nord universitet seg av NIFUs¹ kandidatundersøkelser. NIFU har siden 1972 utført undersøkelser blant kandidater fra universiteter og høyskoler om deres tilpasning på arbeidsmarkedet. Det innebærer bl.a. omfang av sysselsetting, arbeidsledighet, hvor kandidatene arbeider, hva slags yrke de har, hva de tjener, etc. De senere år har undersøkelsen også inneholdt spørsmål om vurdering av utdanningens kvalitet og relevans. Undersøkelsene har gått som såkalte halvtårsundersøkelser og spesialundersøkelser.

Studieprogramansvarlig har ansvar for å vurdere resultatene fra kandidatundersøkelsene, og fastsette eventuelle kvalitetshevende tiltak. Dette skal dokumenteres gjennom en skriftlig rapport som sendes til aktuell dekan.

Statistikker

I tillegg til evalueringene/undersøkelsene tas det ut en rekke statistikker, som sammen med disse danner grunnlaget for vurdering og rapportering av utdanningskvaliteten på de ulike nivåene, herunder *søknads- og opptaksstatistikk, karakterstatistikk, gjennomføring* etc.

Intern reakkreditering av studier

Som universitet er Nord universitet selvakkrediterende, og kan selv opprette nye studier på alle nivåer. Ved Nord universitet skal alle studieprogram over 30 studiepoeng gjennomgå en internt reakkreditering innenfor en syv års syklus.

Dekan ved det enkelte fakultet har ansvar for å utarbeide en syvårsplan for reakkreditering av fakultetets studieprogram. Fakultetsplanene godkjennes av rektor etter behandling i det sentrale Utdanningsutvalget.

Planene for reakkreditering kan endres av dekan og rektor etter behov, etter ny behandling i Utdanningsutvalget.

Studieprogram kan prioriteres for reakkreditering uavhengig av vedtatt plan, hvis det framkommer indikasjoner på at en reakkreditering er nødvendig. Dette besluttet av rektor i samråd med dekan ved fakultetet som er ansvarlig for det aktuelle studieprogrammet, etter behandling i Utdanningsutvalget.

Reakkreditering gis med utgangspunkt i de samme kriteriene som akkreditering av nye studieprogram: Kunnskapsdepartementets og NOKUTs til enhver tid gjeldende bestemmelser for akkreditering av studieprogram (første, andre og tredje syklus).

Hvis et eksisterende studieprogram ikke oppfyller kriteriene for akkreditering, skal rektor gi det ansvarlige fakultet ved dekan inntil ett års frist til å rette opp manglene knyttet til studieprogrammet. Unntaksvis kan rektor i særskilte tilfeller gi lenger frist.

Hvis et studieprogram etter fristen ikke kan oppfylle kriteriene for akkreditering, skal rektor, enten a) stanse opptak til studieprogrammet til kriteriene er oppfylt, eller b) legge fram sak for universitetsstyret om nedlegging av studieprogrammet.

---

¹ Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Rapportering av utdanningskvalitet

I "Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høyskoleers kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten", vedtatt av NOKUTs styre den 17. desember 2008, fremgår bl.a. følgende:

- at institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet (årlig kvalitetsrapport eller tilsvarende).

Ved Nord universitet utarbeides det årlig en egen Kvalitetsrapport. Formålet med kvalitetsrapporten er å gi universitetets styre, samt underliggende organ og ledelsen ved institusjonen, en framstilling omkring kvalitetsutviklingen og kvalitetsarbeidet innenfor utdanningsområdet. Kvalitetsrapporten skal gjøre rede for hvordan kvalitetsarbeidet har vært ivaretatt i løpet av det året som kvalitetsrapporten omhandler, inklusive erfaringer og eventuelle forslag til forbedringer av selve kvalitetssikringssystemet.

Kvalitetsrapporten utarbeides for hvert kalenderår i løpet av første kvartal i året etter det året kvalitetsrapporten omhandler. Med utgangspunkt i utdanningsstatistikk skal kvalitetsrapporten om utdanning gi en oversikt over sentrale utviklingstrekk og de utfordringer Nord universitet står overfor i tilknytning til utdanningsvirksomheten. Det skal også fremgå hvilke forslag til tiltak som kan imøtekomme de utfordringene som identifiseres.

Kvalitetsrapporten skal også gjøre rede for hvordan kvalitetsarbeidet har vært ivaretatt i løpet av det året som kvalitetsrapporten omhandler, inklusive erfaringer og eventuelle forslag til forbedringer av selve kvalitetssikringssystemet.

Kvalitetsrapporten legges frem for universitetsstyret innen utgangen av første kvartal i året etter det året som kvalitetsrapporten omhandler.

Oppfølging av større kvalitetsbrist

Dersom det avdekkes større kvalitetsbrister med hensyn til utdanningskvaliteten skal det fastsettes tiltak som synliggjøres i enten egne, eller i aktuelle organisatoriske enheters, handlingsplaner. Iverksatte tiltak skal evalueres og rapporteres gjennom den årlige kvalitetsrapporten. Eventuelle kostnader knyttet til tiltakene skal tas høyde for i aktuelle budsjetter.

Årshjul for utdanningsvirksomheten

Kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten inneholde en rekke prosesser. Årshjulet nedenfor viser når sentrale hovedaktiviteter innenfor kvalitetssikringen av utdanningsvirksomheten foregår. Eksakte frister og ytterligere detaljering fastsettes og sendes ut årlig.

Hovedaktiviteter (eksakte frister/datoer sendes ut årlig)	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
Studieplanarbeid, studieportefølje												
Midlertidig studieportefølje												
Godkjenning av nye og reviderte emne- og studieplaner												
Endelig studieportefølje												
Markedsføring og opptak												
Innmelding av studier til SO												
Legge ut studier for søking LOK og SO												
Søknadsfrister												
Vedtak om igangsetting av studier												
Evaluerings												
Oppstartsundersøkelse												
Emneevalueringer												
Studieprogramevaluering (Studiebarometeret.no)												
Rapportering												
Fakultetenes kvalitetsrapport												
Institusjonell kvalitetsrapport (styret)												
DBH												
Årsrapport												

Utvikling, vedlikehold og revisjon av kvalitetssikringssystemet

Etablering av prosesser

Nye prosesser som skal inngå i Nord universitets kvalitetshåndbok utarbeides etter en felles mal. Formål, hvilke roller som inngår, og hvilke aktiviteter som utføres skal blant annet beskrives. Prosesseier vil være ansvarlig både for utformingen og gjennomføringen av den enkelte prosess.

Ved behov for nye prosessbeskrivelser i kvalitetshåndboka skal prosesseier, sammen med relevante saksbehandlere, utarbeide ny prosess- og rutinebeskrivelser iht. til mal. Prosesseier skal til slutt godkjenne den nye prosessen med tilhørende aktiviteter og beskrivelser før prosessen publiseres.

Prosesseier må sende ut informasjon om den nye prosessen slik at denne blir kjent for dem den angår. Initiativet til å få på plass nye prosesser ligger ikke nødvendigvis bare hos prosesseier, men kan komme fra andre i organisasjonen. Godkjenning og publisering er det derimot kun prosesseier som har ansvaret for.

Revisjoner i prosesser

Arbeidet med å vedlikeholde prosessbeskrivelsene i institusjonen vil være et kontinuerlig arbeid. Nye rutiner innføres stadig og eksisterende rutiner endres – det være seg som følge av endringer i premisser for hvordan universitetet skal driftes, eller som følge av internervisjoner eller forslag om forbedring og forenkling av prosesser i institusjonen.

Prosesseierne har et særskilt ansvar for å holde egne prosess- og rutinebeskrivelser oppdaterte.

Ved endringer i prosess- og rutinebeskrivelser er prosesseier ansvarlig for at de som har en rolle i prosessen informeres om endringene.

Avviks- og forbedringsmeldinger

Forbedringsmeldinger kan være meldinger/forslag om hvordan aktuelle prosess/rutine kan forbedres, mens *avviksmeldinger* vil være å melde hendelser som medfører mangel på oppfyllelse av myndighetskrav (f.eks. lov, forskrift), interne krav (f.eks. prosedyrer og rutiner), samt forhold som hindrer oppfyllelse av de vedtatte mål.

Formålet med et *avviks-/forbedringsmeldingssystemet* er å sikre best mulig praksis, og at uønskede hendelser/forhold blir forsvarlig registrert og behandlet.

Ros og Ris

Avviks- og forbedringsmeldinger fokuserer primært mot beskrevne prosesser og rutiner for ansatte.

Tilbakemeldinger fra studentene registreres via en egen «Ros/ris-knapp» på Nord.no.

Dette kan være tilbakemeldinger om f.eks.:

- Service og administrative forhold
- Fysiske forhold, lokaliteter
- Elektroniske fasiliteter

Gjennom «ros/ris-knappen» kan studentene gi tilbakemeldinger på forhold de ikke er fornøyd med, komme med gode ideer eller gi tilbakemelding på forhold som de mener universitetet fortjener skryt for.

Dersom en melding er relevant for prosesser/rutiner i kvalitetssystemet, overføres denne meldingen som en sak for videre oppfølging i avviks-/forbedringsmeldingssystemet.

Registrering av *ros og ris* skjer gjennom eget tilbakemeldingsskjema på internett (nord.no) under menyvalget «Student».

Internrevisjon

Det gjennomføres årlig formaliserte internrevisjoner knyttet til kvalitetssikringen av utdanningsvirksomheten ved universitetet. Internrevisjonene er en systematisk og formalisert gjennomgang av utvalgte kritiske prosesser, og fungerer som en uavhengig rådgivningsfunksjon.

Formålet med internrevisjoner er å avdekke praksis samt å ha fokus på mulig forbedringspotensial i forhold til fastsatte prosedyrer. En normal tilbakemelding kan ofte ha følgende inndeling:

- Observasjoner som er ment å danne grunnlag for refleksjon i forhold til om en bør endre på det forholdet eller den praksisen som er kommentert på det aktuelle området.
- En positiv observasjon som gjerne kan vurderes å ha nytteverdi for flere.
- Avvik som stiller krav til at det blir foretatt en handling som er knyttet til den aktiviteten som er registrert.
- En "gjenganger" som sier noe mer om en systemobservasjon (også brukt i-f-m systemavvik) som er gjort, og som kanskje trenger noe mer omfattende tiltak.

Området for internrevisjon forankres i universitetets Utdanningsutvalg. For hver revisjon nedsettes det en revisjonsgruppe, som gjennomgår aktuelle dokumenter og med bakgrunn i disse foretar intervjuer med de ulike rolleinnhaverne i de prosessene som skal revideres. Etter endt revisjon, oppsummerer revisjonsgruppen alle funn i en egen rapport med eventuelle anbefalinger om

endringer. Revisjonsrapporten behandles av Utdanningsutvalget, som kommer med anbefalinger om kvalitetshevende tiltak til aktuelle prosesseiere. Den enkelte prosesseier er ansvarlig for å ta stilling til anbefalte tiltak, og eventuelt iverksette disse.

Resultat av internrevisjoner legges fram som orienteringssak for styret, og som vedlegg til den årlige kvalitetsrapporten.

Ledelsens gjennomgåelse

Ledelsens gjennomgang er en årlig gjennomgåelse av kvalitetssystemet, og omfatter blant annet:

- Vurdering av gjeldende Kvalitetspolitikk i Nord universitet (mål og strategier)
- Status for avvik, samt forebyggende og korrigerende tiltak
- Gjennomgang av resultater fra revisjoner (interne og eksterne)
- Utestående aktiviteter fra tidligere gjennomgøelser
- Endringer som kan ha påvirkning for kvalitetssystemet
- Andre forbedringsforslag

Med bakgrunn i ledelsens gjennomgangen utarbeides det en egen rapport. Rapporten sendes styret som en orienteringssak.